

Sisältö vai ulkoasu

Tavoilleni poikkeuksellisesti luin hiljattain syvämietteistä kirjaa, joka käsittelee Mikael Agricolan teoksia kirjapainon näkökulmasta. Näennäisesti raskaasta tekstistä huolimatta varsin valaiseva opus. Oli mielenkiintoista yrittää ymmärtää 1500-luvun haasteet painolaattojen asemoinnin, painopaperin kalleuden ja visuaalisen taivoitetilan välillä. Kompromisseja oli tehtävä jatkuvasti. Tekstin tuli olla mahdollisimman suppeaa eli kustannustehokasta. Tämän päivän välineillä tekstiä voi suoltaa mielin määrin välittämättä rajoitteista. Tuloksena saattaa olla informaation ylivuoto eli tungetaan mukaan kaikki mitä mieleen juolahtaa. Oleellisen löytäminen hämärtyy ja kirjoittajan alkuperäinen viesti hukkuu verbaalisen ilottelun syövereihin.

Nykyisin on onneksi jälleen trendikästä - ainakin yritys-elämässä - keskittyä oleelliseen, fokusoida ja leikata rönsyjä. Tehdä vain tarpeellinen. Vähemmän on enemmän. Selkeä ristiriita vapaan/rajoittamattoman tiedontuottamisen näkökulmasta. 500 vuotta sitten Agricolan yksi haaste oli, visuaalisen täydellisyden nimissä, sovittaa teksti haluttuun rajattuun raamiin. Se vaati joskus jopa sanojen lyhentämistä jättämällä joitain kirjaimia pois ja antamalla lukijan arvata puuttuvat kirjaimet asiayhteyden ymmärtämällä. Fiksua sinänsä mutta nykymaailmaan sovitettuna arveluttavaa. Merenkulun sääntöihin jätetyt "arvattavat kohdat" olisivat tuhoisia. Tulokinnanvaraa ei saa olla.

Suurempi haaste kuin sääntöjen täydellisyys lienee niiden ymmärtäminen. Meillä on tapana peilata näkemäämme ja lukemaamme omia kokemuksiamme ja tilannettamme vasten. Vaikka sääntö sinänsä olisi yksiselitteinen, tulkintoja voi, lukijan menneisyydestä ja näkökulmasta riippuen, olla lukuisia. Pieni esimerkki ehkä valaisee asiaa: Kyselen joskus oppilaitani Meriturvallisuuskurssilla miksi (purje)veneessä puhutaan styyrasta ja paarasta eikä oikeasta ja vasemmasta. Vastaus löytyy tilanteesta, jossa keulalla, katse veneen perää kohti, seisova gastin (miehistön jäsen) sai kipurilta komennon: "Varo oikealla!" Mihin suuntaan nämä kaksi henkilöä silloin kohdistaisivat mielenkiintonsa? Kipurin oikea ja gastin oikea eivät kohtaisi. Eri mielisyyttä vaaratilanteessa olisi kohtalokasta. On siis tärkeää, että säännöissä on mahdollisimman vähän tulkinnanvaraa.

Muistatte varmaan vanhan mietteen optimistin ja pessimistin erosta. Puolillaan oleva vesilasi on optimistin mielestä puoliksi täynnä ja pessimistin mielestä puoliksi tyhjä. Kaikessa niin säntillisen insinöörin mielestä ko. lasi on kuitenkin tuplasti liian suuri vesimäärään nähden. Sääntömaailmaan sovitettuna tätä voisi tulkita siten, että vähempikin määrä sääntöjä riittäisi.

*Mietitään sitä näin joulun tullen.
Harri Sane*

